

Ceza İnfaz Kurumlarındaki Tutuklu ve Hükümlülerin Eğitim Faaliyetlerine İlişkin Algıları: T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği

Perception of Imprisoned and Convicts in Penal Institutions on Training Activities: T Type Closed Prison Case

Yrd. Doç. Dr. Özlem Balaban

*Sakarya Üniversitesi
İşletme Fakültesi İşletme Bölümü
Sakarya University Faculty of Business
Business Administration Department
adiguzel@sakarya.edu.tr*

Samet Özen

*Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sakarya University Institute for Social Sciences
samet_ozen@hotmail.com*

Ocak 2015, Cilt 6, Sayı 1, Sayfa: 37-52
January 2015, Volume 6, Number 1, Page: 37-52

P-ISSN: 2146-0000

E-ISSN: 2146-7854

©2010-2015

www.calismailiskileri.org

İMTİYAZ SAHİBİ / OWNER OF THE JOURNAL
İsmail AKBIYIK
(ÇASGEM Adına / On Behalf of the ÇASGEM)

EDİTÖR / EDITOR IN CHIEF
Dr. Erdem CAM

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ / DESK EDITOR
C. Güliz BOZDEMİR

TARANDIĞIMIZ İNDEKSLER / INDEXES
ECONLIT - USA
CABELL'S DIRECTORIES - USA
ASOS İNDEKS - TR
INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL - PL
KWS NET LABOUR JOURNALS INDEX - USA

YAYIN TÜRÜ / TYPE of PUBLICATION
PERIODICAL - ULUSLARARASI SÜRELİ YAYIN
YAYIN ARALIĞI / FREQUENCY of PUBLICATION
6 AYLIK - TWICE A YEAR
DİLİ / LANGUAGE
TÜRKÇE ve İNGİLİZCE - *TURKISH and ENGLISH*

PRINT ISSN
2146 - 0000
E - ISSN
2146 - 7854

YAYIN KURULU / EDITORIAL BOARD

Dr. Serhat AYRIM - ÇSGB
Dr. Siddık TOPALOĞLU - ÇSGB
Dr. Havva Nurdan Rana GÜVEN - ÇSGB
Nurcan ÖNDER - ÇSGB
Ahmet ÇETİN - ÇSGB
Dr. Erdem CAM - ÇASGEM

ULUSLARARASI DANIŞMA KURULU / INTERNATIONAL ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Yener ALTUNBAŞ *Bangor University - UK*
Prof. Dr. Mehmet DEMİRBAĞ *University of Sheffield - UK*
Prof. Dr. Shahrokh Waleck DALPOUR *University of Maine - USA*
Prof. Dr. Paul Leonard GALLINA *Université Bishop's University - CA*
Prof. Dr. Douglas L. KRUSE *Rutgers, The State University of New Jersey - USA*
Prof. Dr. Özey MEHMET *University of Carleton - CA*
Prof. Dr. Theo NICHOLS *University of Cardiff - UK*
Prof. Dr. Mustafa ÖZBİLGİN *Brunel University - UK*
Doç. Dr. Kevin FARNSWORTH *University of Sheffield - UK*
Doç. Dr. Alper KARA *University of Hull - UK*
Doç. Dr. Yıldırım YILDIRIM *Syracuse University - USA*
Dr. Sürhan ÇAM *University of Cardiff - UK*
Dr. Tayo FASHOYIN *International Labour Organization - CH*

ULUSAL DANIŞMA KURULU / NATIONAL ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Ahmet Cevat ACAR *Türkiye Bilimler Akademisi*
Prof. Dr. Yusuf ALPER *Uludağ Üniversitesi*
Prof. Dr. Cihangir AKIN *Yalova Üniversitesi*
Prof. Dr. Mustafa AYKAÇ *Kırklareli Üniversitesi*
Prof. Dr. Mehmet BARCA *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi*
Prof. Dr. Eyüp BEDİR *Gazi Üniversitesi*
Prof. Dr. Vedat BİLGİN *Gazi Üniversitesi*
Prof. Dr. Toker DERELİ *Işık Üniversitesi*
Prof. Dr. Nihat ERDOĞMUŞ *İstanbul Şehir Üniversitesi*
Prof. Dr. Halis Yunus ERSÖZ *İstanbul Üniversitesi*
Prof. Dr. Seyfettin GÜRSEL *Bahçeşehir Üniversitesi*
Prof. Dr. Tamer KOÇEL *İstanbul Kültür Üniversitesi*
Prof. Dr. Metin KUTAL *Kadir Has Üniversitesi*
Prof. Dr. Ahmet MAKAL *Ankara Üniversitesi*
Prof. Dr. Sedat MURAT *İstanbul Üniversitesi*
Prof. Dr. Hamdi MOLLAMAHMUTOĞLU *Çankaya Üniversitesi*
Prof. Dr. Ahmet SELAMOĞLU *Kocaeli Üniversitesi*
Prof. Dr. Ali SEYYAR *Sakarya Üniversitesi*
Prof. Dr. Haluk Hadi SÜMER *Selçuk Üniversitesi*
Prof. Dr. İnsan TUNALI *Koç Üniversitesi*
Prof. Dr. Cavide Bedia UYARGİL *İstanbul Üniversitesi*
Prof. Dr. Recep VARÇIN *Ankara Üniversitesi*
Prof. Dr. Nevzat YALÇINTAŞ *Emekli Öğretim Üyesi*
Prof. Dr. Erinç YELDAN *Yaşar Üniversitesi*
Doç. Dr. Aşkın KESER *Uludağ Üniversitesi*

Dergide yayınlanan yazılardaki görüşler ve bu konudaki sorumluluk yazar(lar)ına aittir.
Yayınlanan eserlerde yer alan tüm içerik kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

All the opinions written in articles are under responsibilities of the authors.
The published contents in the articles cannot be used without being cited.

Ceza İnfaz Kurumlarındaki Tutuklu ve Hükümlülerin Eğitim Faaliyetlerine İlişkin Algıları: T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği

Perception of Imprisoned and Convicts in Penal Institutions on Training Activities: T Type Closed Prison Case

Özlem Balaban¹

Samet Özen²

Öz

Bu çalışma, Ceza infaz kurumlarındaki tutuklu ve hükümlülerin almış oldukları eğitimler hakkındaki düşüncelerini tespit etmek ve gelecekteki istihdamlarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma, katılımcıların eğitim faaliyetlerinin değerlendirilmesine yönelik durum tespiti amacını taşıdığından “tanımlayıcı araştırma” niteliğindedir. Araştırma amacı doğrultusunda ihtiyaç duyulan veriler anket formu vasıtasıyla elde edilmiştir. Araştırmaya Ceza İnfaz kurumunda bulunan 329 tutuklu ve hükümlü katılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler SPSS 17.0 istatistik paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumlarında verilen eğitimleri ve eğitimcileri yeterli bulmadıkları, eğitimlere katılmama konusunda farklı nedenlerinin olduğu, bu olumsuz görüşlere rağmen eğitimlerin hükümlü ve tutuklulara önemli bireysel katkılar sağladığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ceza İnfaz Kurumu, Eğitim, Tutuklu ve Hükümlü.

Abstract

This study was conducted in order to identify the opinions of imprisoned and convicts in penal institutions about the training they had and to determine their needs for future employment. The study is a “descriptive research” since it has the purpose of determining the situation of evaluating training activities of the participants. The data needed for the purpose of research was collected via questionnaire form. 329 imprisoned and convicts in Penal Institution participated to the research. Data obtained in the scope of the research was analyzed with SPSS 17.0 statistical software package. It was found that imprisoned and convicts did not find the educations given at penal institutions and the educators adequate, different reasons were found about not participating the education and despite these negative views it was found that these trainings had significant contributions to the imprisoned and convicts.

Keywords: Penal Institution, Training, Imprisoned and Convict.

¹Yrd. Doç. Dr. Sakarya Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü; adiguzel@sakarya.edu.tr

² Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; samet_ozen@hotmail.com

Giriş

Suç, insanlık tarihi boyunca tüm toplumlarda rastlanan, devam eden ve devam edecek olan sosyal bir olgudur. Bu olgu, sosyal yaşamın bir sonucu olduğundan suçun algılanış biçimi, hangi eylemlerin suç sayılması gerektiği, suç işleyen kişilere karşı nasıl bir toplumsal savunma mekanizmasının geliştirileceği gibi sorunlara her toplum tarih boyunca kendine göre farklı çözümler getirmeye çalışmıştır.

Suçun engellenmesi ya da kontrol altına alınmasında öne çıkan kurumlardan biri hiç kuşkusuz cezaevleridir. Diğer bir ifade ile cezaevi veya hapisane, günümüzde suçla mücadele etmenin en etkili araçlarından birini oluşturmaktadır (Kızılkaya, 2014). Cezaevi hüküm giymiş kişilerin cezalarını çekmesi için hapsedildikleri yerlerdir. Cezaevleri günümüzde, insanların özgürlüklerinden mahrum bırakıldıkları yerler olmalarının yanı sıra spor, sosyal ve kültürel etkinlikler, bilgi yarışmaları ve daha önemlisi ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim çalışmalarının yapıldığı yerler olarak da faaliyet göstermektedir.

Cezaevleri kurumlarında eğitim çalışmaları, rehabilitasyon diğer bir ifade ile topluma kazandırma faaliyetlerinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Rehabilitasyon faaliyetleri çerçevesinde, burada bulunan insan kaynağının, eğitimleri, eğitim ihtiyaç analizleri ve insan kaynağı yönetimi anlamında gereksinimleri önem taşımaktadır. Bu noktadan hareketle tasarlanan bu çalışmada, ceza infaz kurumlarındaki tutuklu ve hükümlülerin eğitim programlarına yönelik algılarının ve gelecekteki istihdamlarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

1.Konu ile İlgili Kavramlar

Suç, içinde yaşanan toplumun normlarının dışına çıkan ve topluma zarar verdiği ya da tehlikeli olduğu kanun koyucular tarafından kabul edilen ve belirtilen eylemler şeklinde ifade edilmektedir (Elibal, 2009).

İçli (2007: 23) suçu “bir toplumda toplumsal normları ihlal eden çoğunlukçu değerlere aykırı biçimde ortaya çıkan davranış biçimi” olarak tanımlamaktadır. Dolayla suç, kanunen yasaklanmış, bireye, topluma, ülkeye ve mülkiyete (Morrison, 2004) zarar veren eylem olarak ele alınmaktadır (Elizabeth, 2003). Suçlu ise isteyerek ya da istemeyerek suç eylemini gerçekleştiren kişidir (İçağasıoğlu ve Akgün, 2011: 64).

Hükümlü: Sözlükte, hükümlü veya mahkûm; hakkında ceza verilen ve mahkumiyet hükmü kesinleşmiş olan kişi anlamına gelmektedir (Demir, 2011: 197).

Hükümözlü: Hakkında ilk derece mahkemelerince mahkumiyet hükmü kurulan fakat cezaları henüz kesinleşmeyen sanıklardır (Dönmez, 2010: 195).

Tutuklu: Tutuklu ise; hürriyetlerinden yasal olarak alıkonulup hapisane veya tutukevinde kalması mecburi olan kişiyi ifade etmektedir. Hükümlü ile tutuklu arasındaki en büyük fark, hükümlünün ceza aldığı kesinleşmiş olması, tutuklunun ise kesinleşmemiş olmasıdır (Demir, 2011: 197).

Cezaevi (Ceza İnfaz Kurumu): Ceza, suç karşılığında devlet tarafından uygulanan yaptırımdır. “Ceza infaz kurumu”, “kodes”, “zindan”, “tevkifhane” , “hapisane” olarak halka arasında bilinen yerler cezaevi olarak adlandırılmıştır (Saldırım, 2011: 8). Cezaevi, işlediği suçtan dolayı hakkında hürriyeti bağlayıcı ceza verilen hükümlünün, cezasını çekmesi amacıyla özel olarak yapılmış binalardır. Cezaevleri genellikle izolasyon

duygusunu güçlendirecek şekilde şehir dışlarında inşa edilir. Bu bir yandan mahkumun izolasyon duygusunu güçlendirirken, diğer yandan da toplum gözünde mahkumların toplum dışına itilmesi gereken bireyler olduğu düşüncesini güçlendiricidir. Dev beton duvarlarla çevrili binalar, silik ve soğuk renklerle boyanır. İçerdekilerin dışarıyı, dışarıdakilerin de içeriği görmesini engelleyecek bir mimari yapının görüntüsü otoriteyi temsil eder. Cezaevinde her türlü kural, mekansal ve zamansal düzenleme, mimari tasarım bireyi en üst düzeyde ilişkisizliğe, mekan ve zaman üzerinde olabildiğince denetimsizliğe mahkum edecek şekilde tasarlanmıştır. Suçluların hapsedilme yoluyla cezalandırılmaları suç işlemekten caydırmada en geniş ve etkili bir yöntem olarak kabul edilmektedir (Kızılca, 2007; Kızılkaya, 2014:7)

2. Türkiye'deki Ceza İnfaz Kurumu Türleri

Türkiye'de mimari yapısına ve yapım yılına göre farklı türlerde ceza ve infaz kurumları bulunmaktadır.

2.1. Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun (2004)'un 8. maddesine göre; "Kapalı kurumlar, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir".

Türkiye'de temel ve mesleki eğitimlerin büyük bir kısmı Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında yürütülmektedir. Kapalı Ceza ve İnfaz Kurumlarının her birinin mimari yapısının farklı oluşu her cezaevinde aynı kalitede eğitimin verilmesine imkan sağlamaktadır. Bu Ceza ve İnfaz Kurumlarında yetişkin eğitimi temel ve mesleki eğitim alanlarında yetişkin eğitimi uygulanmaktadır.

2.2 Açık Ceza İnfaz Kurumları

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun (2004)'un 14. maddesine göre; "Açık Ceza İnfaz Kurumları, hükümlülerin iyileştirilmelerinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen, firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimi ile yetinilen kurumlardır. Bu kurumların en açık özelliği iş esasına dayalı olmalarıdır".

T tipi ceza ve infaz kurumlarında, tutuklu ve hükümlülerin barınma, sağlık, eğitim ve her türlü iyileştirme isteklerine yanıt verecek yeterli fizikî alanlar bulunmaktadır. Bu etkinliklere ek olarak, sportif ve kültürel hizmetlerin sunulacağı alanlar yer almaktadır (Kızılkaya, 2014).

3. Cezaevlerinde Uygulanan Eğitim Programları

Ceza infaz kurumlarımızdaki eğitim çalışmaları; örgün ve yaygın eğitim ile meslek eğitimi olmak üzere iki başlık altında incelenebilir (Kamer, 2012: 21).

3.1. Ceza İnfaz Kurumlarımızdaki Örgün ve Yaygın Eğitim ile İlgili Çalışmalar

Kapalı ceza infaz kurumlarımızda yaygın, açık ceza infaz kurumlarımız ve çocuk eğitim evlerinde yaygın ve örgün eğitim şeklinde sürdürülmektedir.

a. Birinci ve ikinci kademe eğitimi: Birinci kademe eğitimi; kapalı veya açık ceza infaz kurumlarında okur-yazar olmayan veya okur-yazar olup da herhangi bir belgesi bulunmayan hükümlü ve tutukların katılabileceği 90 saat süren bir eğitimidir.

İkinci kademe eğitimi; kapalı veya açık ceza infaz kurumlarında birinci kademe eğitim belgesi olan hükümlü ve tutukluların katılabileceği 180 saat süren bir eğitimidir. Birinci ve ikinci kademe eğitim sonunda sınav yapılmakta ve başarılı olanlara belge verilmektedir.

b. Açık İlköğretim Okulu: Açık ilköğretim okuluna; kapalı veya açık ceza infaz kurumlarında bulunan beş ayrı grup hükümlü ve tutuklu başvurabilmektedir. Bunlara; ikinci kademe eğitim belgesi olan, (eski sistemde) ilkokulu bitiren, ortaokul 1, 2 ve 3'üncü sınıflardan ayrılan, ilköğretim okulu 6, 7 ve 8'inci sınıflardan ayrılan, ortaokulu dışarıdan bitirme sınavlarına kayıtlı iken terk eden ve zorunlu eğitim çağı dışına çıkmış hükümlü ve tutukluların katılabilmektedir. Bu eğitimin süresi bir yıldır. Her yıl üç sınav yapılmaktadır.

c. Açık İlköğretim Lisesi: Açık ilköğretim lisesine; kapalı veya açık ceza infaz kurumlarında bulunan iki ayrı grup hükümlü ve tutuklu başvurabilmektedir. Bunlar; ortaokul veya ilköğretim mezunu hükümlü ve tutuklular ile ortaöğrenim kurumlarının ara sınıflarından ayrılan hükümlü ve tutuklulardır. Bu eğitimin süresi dört yıldır. Her yıl iki sınav yapılmaktadır.

d. Açık Öğretim Fakültesi: Kapalı veya açık ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklular Üniversite Yükseköğretime Giriş Sınavına (YGS) girerek, belirlenen puanı alması halinde Açık Öğretim Fakültesinde eğitim alabilmektedir. Bu Fakültenin sınavları il merkezlerinde bulunan ceza infaz kurumunda yapılmaktadır.

e. Yüksek öğretim: Kanunun 76'ncı maddesine göre; "Açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitim evlerinde bulunan hükümlülerin örgün ve yaygın, kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin yaygın öğretimden yararlanmaları sağlanır." Kurumlardaki merkezi eğitim basamaklarına ilişkin çalışmalar bu hüküm uyarınca yapılmaktadır (5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, 2004: md.76).

f. Uzaktan eğitim: Yüksek öğretim kurumlarının uzaktan eğitim programına devam eden hükümlü ve tutuklu öğrenciler, idare ve gözlem kurulunun kararı kapsamında ceza infaz kurumlarında bu eğitimden yararlanabilmektedir (Kamer, 2012: 23).

g. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan sınavlar: Üniversiteye giriş sınavlarına katılmak isteyen hükümlü ve tutuklulardan şartları tutanların en az %15'inin katılımı sağlanır. Kurum idaresi hükümlü ve tutukluların bu sınava katılması için gerekli teşvik edici ve özendirici tedbirleri almak zorundadır (Saldırım, 2011: 109).

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan YGS, LYS, KPDS, ALES, TUS gibi bütün sınavlara başvuru ve sınav işlemleri ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilmektedir (Kamer, 2012: 23).

3.2. Ceza İnfaz Kurumlarımızdaki İş ve Meslek Eğitimi ile İlgili Çalışmalar

Ceza infaz kurumlarında iş ve meslek eğitimi; milli eğitim müdürlükleri ve İŞKUR Müdürlükleri ile işbirliği içinde yoğun bir şekilde sürdürülmektedir.

a. Milli Eğitim Müdürlükleri ile gerçekleştirilen iş ve meslek eğitim çalışmaları: Ceza infaz kurumlarında düzenlenecek iş ve meslek eğitim kursları, hükümlülerin ihtiyaçları değerlendirilerek milli eğitim müdürlüklerinin teklifi mülki amirin onayı ile açılmaktadır.

Kursları tamamlayan hükümlü ve tutuklulara “Kurs Bitirme Belgesi”, kursları tamamlayamadan salıverilenlere ise “Kursa Katılım Belgesi” verilmektedir (Kamer, 2012: 24).

b. İŞKUR müdürlükleri ile gerçekleştirilen iş ve meslek eğitim çalışmaları: Ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin ihtiyaçları değerlendirilerek İşkur müdürlüklerince ceza infaz kurumlarında “işgücü yetiştirme kursları” açılmaktadır. Kursları tamamlayan hükümlü ve tutuklulara “işgücü yetiştirme belgesi” verilmektedir (Kamer, 2012: 24).

4. Eğitimin Tutuklu ve Hükümlü İstihdamı Açısından Önemi

Ülkelerin gelişmesinde ve kalkınmasında sanayileşmenin temel unsuru olan bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarına sahip yüksek verimi gerçekleştirecek vasıflı insan gücünün yetiştirilmesi gerekmektedir. Kalifiye elemanların bilgi ve becerisi, ekonomik başarının temelidir. Meslek eğitimi özellikle iki amaca yöneliktir. Bir tarafta genç insanlara başarılı bir meslek yolu hazırlamak, diğer yandan ekonomiye vasıflı eleman yetiştirmektir. Günümüz gelişmeleri, insanın her zamankinden daha iyi bir şekilde belirli bir sistem ve plan içerisinde hazırlanmasını gerekli kılmaktadır. Bu durum, gelişen ve değişen ortama göre örgütlenmiş kaliteli bir meslek eğitimini de beraberinde getirmektedir. Bu anlamda, sadece akademik eğitim ile piyasanın ihtiyaç duyduğu nitelikli eleman yetiştirilmesi söz konusu olamamaktadır. Mesleki eğitim ise bir kimsenin geçimini sağlamak için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve davranışları kazandırır. Tüm gelişmiş ülkelerde hem okul esnasında, okul sonrasında ve hem de hükümlülerin ceza infaz kurumlarındaki süreleri esnasında mesleki eğitim teşvik edilmekte, istihdamın artırılmasında ve sosyal meselelerin azaltılmasında lokomotif olarak değerlendirilmektedir (Finn, 1997: 5’den akt, Koçak ve Altun, 2010; Davis ve diğ., 2013).

Koçak ve Altun’un (2010) “Ceza İnfaz Kurumundaki Mesleki Eğitim Faaliyetlerinin Hükümlü İstihdamına Katkıları”, adlı çalışmalarında hükümlülerin Ceza İnfaz Kurumunda geçirdikleri süre esnasında kendilerine sunulan mesleki eğitimin değerlendirilmesine ve bu arada hükümlülerin hem mesleki eğitimlere hem de hükümlülük sırasında ve sonrasında beklentilerinin ölçülmesine çalışılmıştır. Öncelikle, büyük bir çoğunluğun mesleki eğitimlere katıldıkları ve fayda elde ettikleri gözlemlenmiştir. Eğitim seviyesi oldukça düşük hükümlülerin katılımlarının yüksek olmasının, mesleki eğitim ile hükümlülük sonrasında hayata tutunma beklentilerinin arttığını göstermektedir. Ayrıca, hükümlülerin büyük bölümünün hükümlülük öncesinde işsiz olması, mesleki eğitime katılımları artırmıştır. İşsizlerin iş bulma beklentilerinin, mesleki eğitim ile arttığı dikkati çeken bir durumdur.

5. Uygulama

Bu kısımda araştırmanın yöntem ve bulguları yer almaktadır.

5.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hükümlü ve tutukluların, bu kurumlarda verilen eğitim faaliyetlerini değerlendirmelerine yönelik durum tespiti amacıyla “tanımlayıcı araştırma yöntemi” benimsenmiştir. Bu bağlamda araştırmanın temel sorusu; “Hükümlü ve tutukluların kendilerine verilen eğitimi değerlendirmeleri nasıldır?” şeklinde ifade edilebilir. Bu temel soruyu cevaplamaya yönelik araştırmanın evrenini Doğu Marmara Bölgesi’nde yer alan T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklular, örneklemi ise evren içerisinde bulunan ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 329 hükümlü ve tutuklu oluşturmaktadır. Bu bağlamda, “kolayda örnekleme” yöntemi benimsenmiştir.

Araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen anket yöntemiyle elde edilmiştir. Kullanılan anket, söz konusu kurumda belirli bir süredir hükümlü bulunan gönüllü denekler ile yapılan pilot çalışma ve literatürden elde edilen bilgiler neticesinde geliştirilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 17.0 programı kullanılarak analiz edilmiş, frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiksel metotlar kullanılmıştır.

5.2. Araştırmanın Bulguları

Aşağıdaki tabloda katılımcıların tanımlayıcı özellikleri yer almaktadır.

Tablo 1. Cezaevi Tutuklu ve Hükümlülerinin Tanımlayıcı Özellikleri

	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Yaş	18-30 Yaş Arası	123	37,4
	31-40 Yaş Arası	130	39,5
	41-50 Yaş Arası	46	14,0
	51 Yaş ve üzeri	30	9,1
	Toplam	329	100,0
Cezaevindeki Durumu	Tutuklu	29	8,8
	Hükümlü	60	18,2
	Hükümlü	240	72,9
	Toplam	329	100,0
Cezaevine Girmeden Önceki Eğitim Durumu	Okur-yazar Değilim	24	7,3
	İlkokul-ortaokul	168	51,1
	Okur-yazar	37	11,2
	Lise	86	26,1
	Lisans(4 Yıllık)	14	4,3
	Toplam	329	100,0
Cezaevine Girmeden Önceki Çalışma Hayatı	Kamu Sektörü	19	5,8
	Özel Sektör	65	19,8
	Kendi İşim / Serbest Meslek	202	61,4
	Çalışmadım	43	13,1
	Toplam	329	100,0
Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitimlere Katılma Durumu	Evet	210	63,8
	Hayır	119	36,2
	Toplam	329	100,0

Katılımcıların %37,4'si 18-30 yaş, %39,5'si 31-40 yaş, %14'ü 41-50 yaş arası ve %9,1'i 51 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Tutuklu ve hükümlüleri cezaevindeki durumu gözönüne alındığında; %8,8'i tutuklu, %18,2'si hükümlü ve %72,9'u hükümlüdür.

Cezaevi tutuklu ve hükümlüleri cezaevine girmeden önceki eğitim durumu gözönüne alındığında çoğunluğunun (%51,1) ilkokul-ortaokul eğitimine sahip olduğu görülmektedir.

Tutuklu ve hükümlülerin büyük çoğunluğu (202 kişi %61,4) cezaevine girmeden kendi işi/ serbest meslek ile uğraşmakta iken, 43'ü (%13,1) daha önce iş hayatına atılmamıştır.

Yine tabloda, katılımcıların büyük çoğunluğu 210 kişi (%63,8) ceza infaz kurumunda verilen eğitimlere katılmış olup, 119'unun (%36,2) bu eğitimlere katılmadığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan cezaevi tutuklu ve hükümlülerinin ceza infaz kurumunda verilen eğitimlere katılmama nedenleri ilgili ifadelerle verdiği cevapların dağılımları Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2. Cezaevi Tutuklu ve Hükümlülerinin Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitimlere Katılmama Nedenleri

	Fikrim Yok		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort±Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitimler, Benim İçin Önem Arz Etmediği İçin Katılmadım.	22	18,5	19	16,0	33	27,7	16	13,4	29	24,4	3,090±1,420
Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitimler, İçeriğinin ve Kapsamının Yetersiz Olduğundan Dolayı Katılmadım.	23	19,3	19	16,0	29	24,4	26	21,8	22	18,5	3,040±1,380
Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitimin İçeriği ve Uygulaması Tatmin Etmediği İçin Katılmadım.	26	21,8	13	10,9	31	26,1	27	22,7	22	18,5	3,050±1,401
Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitim Tahliye Sonrası Yeterli Düzeyde Katkı Sağlamayacağı İçin Katılmadım.	26	21,8	18	15,1	26	21,8	23	19,3	26	21,8	3,040±1,452

Katılımcıların, ceza infaz kurumunda verilen eğitimlere katılmama nedenleri ilgili ifadelerine verdiği cevaplar incelendiğinde;

“Ceza infaz kurumunda verilen eğitimler, benim için önem arz etmediği için katılmadım.” ifadesine cezaevi tutuklu ve hükümlüleri, %18,5’i (n=22) fikrim yok, %16,0’ı (n=19) kesinlikle katılmıyorum, %27,7’si (n=33) katılmıyorum, %13,4’ü (n=16) katılıyorum, %24,4’ü (n=29) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Cezaevi tutuklu ve hükümlüleri “ceza infaz kurumunda verilen eğitimler, benim için önem arz etmediği için katılmadım.” ifadesine orta (3,090 ± 1,420) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Ceza infaz kurumunda verilen eğitimler, içeriğinin ve kapsamının yetersiz olduğundan dolayı katılmadım.” ifadesine cezaevi tutuklu ve hükümlüleri, %19,3’ü (n=23) fikrim yok, %16,0’ı (n=19) kesinlikle katılmıyorum, %24,4’ü (n=29) katılmıyorum, %21,8’i (n=26) katılıyorum, %18,5’i (n=22) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Cezaevi tutuklu ve hükümlüleri “ceza infaz kurumunda verilen eğitimler, içeriğinin ve kapsamının yetersiz olduğundan dolayı katılmadım.” ifadesine orta (3,040 ± 1,380) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Ceza infaz kurumunda verilen eğitimin içeriği ve uygulaması tatmin etmediği için katılmadım.” ifadesine katılımcıların %21,8’i (n=26) fikrim yok, %10,9’u (n=13) kesinlikle katılmıyorum, %26,1’i (n=31) katılmıyorum, %22,7’si (n=27) katılıyorum, %18,5’i (n=22) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Cezaevi tutuklu ve hükümlüleri “ceza infaz kurumunda verilen eğitimin içeriği ve uygulaması tatmin etmediği için katılmadım.” ifadesine orta (3,050 ± 1,401) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Ceza infaz kurumunda verilen eğitim tahliye sonrası yeterli düzeyde katkı sağlamayacağı için katılmadım.” ifadesine cezaevi tutuklu ve hükümlüleri, %21,8’i (n=26) fikrim yok, %15,1’i (n=18) kesinlikle katılmıyorum, %21,8’i (n=26) katılmıyorum, %19,3’ü (n=23) katılıyorum, %21,8’i (n=26) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Cezaevi tutuklu ve hükümlüleri “ceza infaz kurumunda verilen eğitim tahliye sonrası yeterli düzeyde katkı sağlamayacağı için katılmadım.” ifadesine orta (3,040 ± 1,452) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Tablo 3. Cezaevi Tutuklu ve Hükümlülerinin Tahliye Sonrası İş Sektörlerinde Çalışmak İsteklerine Göre Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Kamu sektörü	Çalışmak İstemiyorum	119	36,5
	Çalışmak İstiyorum	210	63,5
	Toplam	329	100,0
Özel sektör	Çalışmak İstemiyorum	119	38,6
	Çalışmak İstiyorum	210	61,4
	Toplam	329	100,0
Kendi işi / Serbest Meslek	Çalışmak İstemiyorum	119	28,0
	Çalışmak İstiyorum	210	72,0
	Toplam	329	100,0
Hiçbiri		134	40,7
Kararsızım		15	4,6

Cezaevi tutuklu ve hükümlülerinin tahliye sonrası 210’unun (% 63,5) Kamu sektöründe, 210’unun (%63,5) özel sektörde, 210’unun (%63,5) kendi işinde veya serbest meslek sahibi olarak çalışmak istediği, 134’ünün (%40,7) hiçbir sektörde çalışmak istemediği, 15’inin (%4,6) çalışacağı yer konusunda kararsız kaldığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan cezaevi tutuklu ve hükümlülerinin ceza infaz kurumunda verilen eğitimlerden aldığı katkılar ile ilgili ifadelerle verdiği cevapların dağılımları Tablo 4’de görülmektedir.

Tablo 4. Cezaevi Tutuklu ve Hükümlülerinin Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitimlerden Aldığı Katkılar ile İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımı

	Fikrim Yok		Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Ort±Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kurumda Verilen Eğitim, Tahliye Sonrası Kamu Sektöründe İş Bulabilmeme İmkan Tanımaktadır.	17	8,1	32	15,2	62	29,5	56	26,7	43	20,5	3,360±1,199
Verilen Eğitim, Tahliye Sonrası Rahat İş Bulabilmemde Yeterli Bilgi ve Tecrübeye İmkan Sağlamaktadır.	14	6,7	29	13,8	78	37,1	54	25,7	35	16,7	3,320±1,110
Sosyal Hayatta Yapmış Olduğum Mesleğimi Geliştirmeme Katkı Sağladı.	13	6,2	37	17,6	73	34,8	50	23,8	37	17,6	3,290±1,135
Sosyal Hayatta Yapmak İsteyipte, Yapamadığım Meslek Hakkında Kendimi Eğitmemde Katkı Sağladı.	23	11,0	39	18,6	64	30,5	52	24,8	32	15,2	3,150±1,211

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, katılımcıların “Kurumda verilen eğitim, tahliye sonrası kamu sektöründe iş bulabilmeme imkan tanımaktadır.” ifadesinin dışında; “Verilen eğitim, tahliye sonrası rahat iş bulabilmemde yeterli bilgi ve tecrübeye imkân sağlamaktadır.”, “Sosyal hayatta yapmış olduğum mesleğimi geliştirmeme katkı sağladı.”

ve “Sosyal hayatta yapmak isteyip de yapamadığım meslek hakkında kendimi eğitmemde katkı sağladı.” İfadelerine düşük düzeyde katıldıkları görülmektedir.

Araştırmaya katılan cezaevi tutuklu ve hükümlülerinin ceza infaz kurumunda verilen eğitimlerin içeriği ile ilgili ifadelere verdiği cevapların dağılımları Tablo 5’de görülmektedir.

Tablo 5. Cezaevi Tutuklu ve Hükümlülerinin Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Mevcut Eğitimlerin İçeriği ile İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

	Fikrim Yok		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort±Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitimin Süresi Yeterli.	36	10,9	94	28,6	79	24,0	57	17,3	63	19,1	3,050±1,290
Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitimin Çeşitliliği Yeterli.	36	10,9	103	31,3	91	27,7	59	17,9	40	12,2	2,890±1,187
Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitimde Yeterli Düzeyde Araç ve Gerece Sahip.	36	10,9	108	32,8	89	27,1	55	16,7	41	12,5	2,870±1,191
Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitimin Fiziki Yapısı Yeterli.	36	10,9	106	32,2	88	26,7	54	16,4	45	13,7	2,900±1,210
Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitimin Yöntemi ve Tekniğinin, Konunun Anlaşılabilirliği Açısından Uygun.	41	12,5	99	30,1	83	25,2	58	17,6	48	14,6	2,920±1,248

Katılımcıların kurumunda verilen eğitimlerin içeriği ile ilgili ifadeler incelendiğinde;

Ceza infaz kurumunda verilen eğitimin süresi yeterli olması, eğitimlerin çeşitliliğinin yeterli olması, eğitimlerde yeterli düzeyde araç ve gerece sahip olunması, eğitimlerin fiziki yapısının yeterli olması ve eğitimin yöntemi ve tekniğinin, konunun anlaşılabilirliği açısından uygun olması ifadelerine önemli ölçüde katılmadıkları görülmektedir.

Araştırmaya katılan cezaevi tutuklu ve hükümlülerinin ceza infaz kurumunda mevcut eğitimleri veren personeller ile ilgili ifadelere verdiği cevapların dağılımları Tablo 6’da görülmektedir.

Tablo 6. Cezaevi Tutuklu ve Hükümlülerinin Ceza İnfaz Kurumunda Mevcut Eğitimleri Veren Personeller İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

	Fikrim Yok		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort±Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Yeterli Teknik Bilgi ve Donanıma Sahiptir.	52	15,8	87	26,4	74	22,5	66	20,1	50	15,2	2,920±1,306
Eğitim Zamanını Etkin Bir Şekilde Kullanmaktadır.	41	12,5	96	29,2	77	23,4	79	24,0	36	10,9	2,920±1,211
Konuları Açık, Anlaşılır ve Tutuklu-hükümlülerin Seviyesine Uygun İşlemektedir.	36	10,9	91	27,7	78	23,7	76	23,1	48	14,6	3,030±1,238
Motivasyonu Sağlaması ve İletişim Kurma Becerilerini İyi Kullanmaktadır.	42	12,8	99	30,1	78	23,7	71	21,6	39	11,9	2,900±1,223
Konuyla İlgili Tecrübesini Eğitime Katmaktadır.	45	13,7	94	28,6	80	24,3	66	20,1	44	13,4	2,910±1,251
Katılımı Teşvik Etmektedir.	39	11,9	105	31,9	70	21,3	71	21,6	44	13,4	2,930±1,242
Dikkatleri Konuya Yoğunlaştırabilmektedir.	42	12,8	97	29,5	85	25,8	64	19,5	41	12,5	2,890±1,221
Sorulara Karşı Olumlu Yaklaşıyor ve Cevaplamaya Önem Vermektedir.	37	11,2	90	27,4	84	25,5	72	21,9	46	14,0	3,000±1,227
Eğitimin İçeriğini Güncel Konu ve Çalışmalarla İlişkilendirmektedir.	51	15,5	92	28,0	89	27,1	58	17,6	39	11,9	2,820±1,234
Bilgilerini Net ve Açık Bir Şekilde Aktarabilmektedir.	49	14,9	84	25,5	84	25,5	73	22,2	39	11,9	2,910±1,242

Katılımcıların ceza infaz kurumunda mevcut eğitimleri veren personeller ile ilgili ifadelerine verdiği cevaplar incelendiğinde aşağıdaki bulgular söz konusudur:

Eğitim veren personelin yeterli teknik bilgi ve donanıma sahipliği, eğitim zamanını etkin bir şekilde kullandıkları, konuları açık, anlaşılır ve tutuklu-hükümlülerin seviyesine uygun işledikleri, motivasyonu sağlaması ve iletişim kurma becerilerini iyi kullanmaları, konuyla ilgili tecrübesini eğitime katmaları, katılımı teşvik etmeleri, dikkatleri konuya yoğunlaştırabilmeleri, soru ve önerilere olumlu yaklaşmaları, eğitimin içeriğini güncel konu ve çalışmalarla ilişkilendirmeleri ve bilgilerini net ve açık bir şekilde aktarabilmeleri ifadelerine önemli ölçüde katılmadıkları görülmektedir.

Araştırmaya katılan cezaevi tutuklu ve hükümlülerinin ceza infaz kurumunda verilen eğitimin bireysel etkilerini tespit etmek amacıyla sorulan sorulara verdiği cevapların dağılımları Tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7. Cezaevi Tutuklu ve Hükümlülerinin Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitimin Bireysel Etkilerini Tespit Etmek Amacıyla Sorulan Sorulara Verdiği Cevapların Dağılımları

	Fikrim Yok		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Katlıyorum		Kesinlikle Katlıyorum		Ort±Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitim, Cezaevindeki Motivasyonu Arttırıcı ve Hayata Bakış Açımında Değişmelere Katkı Sağlıyor.	32	9,7	83	25,2	61	18,5	65	19,8	88	26,7	3,290±1,354
Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitim Tahliye Sonrasında İş Hayatında Kolayca İş Bulabilme İmkânı Sağlıyor.	32	9,7	89	27,1	78	23,7	72	21,9	58	17,6	3,110±1,256
Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitim Yaratıcılık ve Yeteneğimi Ortaya Çıkarmada Büyük Katkı Sağlıyor.	32	9,7	84	25,5	79	24,0	68	20,7	66	20,1	3,160±1,278
Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitim, Eğitim Durumumun Yükselmesinde Yardımcı Oluyor.	32	9,7	85	25,8	72	21,9	69	21,0	71	21,6	3,190±1,300
Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Mevcut Eğitim Programları, Kişisel Gelişimimi Arttırmada Yeterli Oluyor.	31	9,4	93	28,3	71	21,6	68	20,7	66	20,1	3,140±1,286

Katılımcıların verilen eğitimin bireysel etkilerini tespit etmek amacıyla sorulan sorulara verdiği cevaplar incelendiğinde; Ceza infaz kurumunda verilen eğitim, cezaevindeki motivasyonu arttırıcı ve hayata bakış açımında değişmelere katkı sağlıyor ifadesinin haricinde, “Ceza infaz kurumunda verilen eğitim tahliye sonrasında iş hayatında kolayca iş bulabilme imkanı sağlıyor.”, “Ceza infaz kurumunda verilen eğitim yaratıcılık ve yeteneğimi ortaya çıkarmada büyük katkı sağlıyor.” “Ceza infaz kurumunda verilen eğitim, eğitim durumumun yükselmesinde yardımcı oluyor.” “Ceza infaz kurumunda verilen mevcut eğitim programları, kişisel gelişimimi arttırmada yeterli oluyor.” İfadelerine önemli ölçüde katılmadıkları görülmektedir.

Tablo 8’de ceza infaz kurumunda verilen eğitim türlerinin uygulanış biçimlerinin dağılımları yer almaktadır.

Tablo 8. Ceza İnfaz Kurumunda Verilen Eğitim Türlerinin Uygulanış Biçimlerinin Dağılımları

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Ceza İnfaz Kurumunda Teorik Olarak Verilen Akademik Eğitimin Yeterlilik Durumu	Yeterli	105	31,9
	Yetersiz	224	68,1
	Toplam	329	100,0
Ceza İnfaz Kurumunda Uygulamalı Olarak Verilen Akademik Eğitimin Yeterlilik Durumu	Yeterli	96	29,2
	Yetersiz	233	70,8
	Toplam	329	100,0
Ceza İnfaz Kurumunda Görsel ve İşitsel Olarak Verilen Akademik Eğitimin Yeterlilik Durumu	Yeterli	108	32,8
	Yetersiz	221	67,2
	Toplam	329	100,0
Ceza İnfaz Kurumunda Teorik Olarak Verilen Mesleki Eğitimin Yeterlilik Durumu	Yeterli	102	31,0
	Yetersiz	227	69,0
	Toplam	329	100,0
Ceza İnfaz Kurumunda Uygulamalı Olarak Verilen Mesleki Eğitimin Yeterlilik Durumu	Yeterli	92	28,0
	Yetersiz	237	72,0
	Toplam	329	100,0
Ceza İnfaz Kurumunda Görsel Ve İşitsel Olarak Verilen Mesleki Eğitimin Yeterlilik Durumu	Yeterli	120	36,5
	Yetersiz	209	63,5
	Toplam	329	100,0
Ceza İnfaz Kurumunda Teorik Olarak Verilen Kültürel Eğitimin Yeterlilik Durumu	Yeterli	100	30,4
	Yetersiz	229	69,6
	Toplam	329	100,0
Ceza İnfaz Kurumunda Uygulamalı Olarak Verilen Kültürel Eğitimin Yeterlilik Durumu	Yeterli	94	28,6
	Yetersiz	235	71,4
	Toplam	329	100,0
Ceza İnfaz Kurumunda Görsel Ve İşitsel Olarak Verilen Kültürel Eğitimin Yeterlilik Durumu	Yeterli	117	35,6
	Yetersiz	212	64,4
	Toplam	329	100,0
Ceza İnfaz Kurumunda Teorik Olarak Verilen Sportif Eğitimin Yeterlilik Durumu	Yeterli	110	33,4
	Yetersiz	219	66,6
	Toplam	329	100,0
Ceza İnfaz Kurumunda Uygulamalı Olarak Verilen Sportif Eğitimin Yeterlilik Durumu	Yeterli	100	30,4
	Yetersiz	229	69,6
	Toplam	329	100,0
Ceza İnfaz Kurumunda Görsel ve İşitsel Olarak Verilen Sportif Eğitimin Yeterlilik Durumu	Yeterli	128	38,9
	Yetersiz	201	61,1
	Toplam	329	100,0
Ceza İnfaz Kurumunda Teorik Olarak Verilen Diğer Eğitimlerin Yeterlilik Durumu	Yeterli	124	37,7
	Yetersiz	205	62,3
	Toplam	329	100,0
Ceza İnfaz Kurumunda Uygulamalı Olarak Verilen Diğer Eğitimlerin Yeterlilik Durumu	Yeterli	122	37,1
	Yetersiz	207	62,9
	Toplam	329	100,0
Ceza İnfaz Kurumunda Görsel ve İşitsel Olarak Verilen Diğer Eğitimlerin Yeterlilik Durumu	Yeterli	126	38,3
	Yetersiz	203	61,7
	Toplam	329	100,0

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, cezaevi tutuklu ve hükümlülerinin ceza infaz kurumunda teorik ve uygulamalı olarak verilen her türlü eğitimi büyük ölçüde yetersiz buldukları anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan cezaevi tutuklu ve hükümlülerinin eğitim hakkındaki düşüncelerinin dağılımları Tablo 9'da görülmektedir.

Tablo 9. Cezaevi Tutuklu ve Hükümlülerinin Eğitim Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımları

	Hiçbiri		Fikrim Yok		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort±Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Verilen Eğitim Yeni Fikir ve Düşünce Geliştirme De Büyük Etken Sağlamalıdır.	11	3,3	16	4,9	32	9,7	40	12,2	83	25,2	147	44,7	3,850±1,383
Verilen Eğitim Günümüz Şartlarındaki Mesleklere Yönelik Olmalıdır.	10	3,0	23	7,0	24	7,3	27	8,2	101	30,7	144	43,8	3,880±1,385
Eğitim, Sosyal Hayatta Rahatça İş Bulabilecek Yeterli Bilgi ve Beceri Düzeyinde Olmalıdır.	11	3,3	18	5,5	24	7,3	37	11,2	88	26,7	151	45,9	3,900±1,374
Verilecek Eğitim, Tutuklu ve Hükümlüyü Teşvik Edici ve Ödül Sistemine Dayanmalıdır.	12	3,6	17	5,2	44	13,4	39	11,9	83	25,2	134	40,7	3,720±1,427
Ulusal Firmaların Cezaevindeki Verilen Mesleki Eğitimi Destek Vermeli ve İnsan Kaynağı İhtiyacını Giderilmesinde Öncelik Vermelidir.	14	4,3	19	5,8	29	8,8	31	9,4	88	26,7	148	45,0	3,840±1,441
Verilen Eğitim, Tahliye Nedeniyle Yarım Kalmasını Ortadan Kaldıracak Şekilde Planlanmalıdır.	12	3,6	17	5,2	28	8,5	43	13,1	83	25,2	146	44,4	3,840±1,394
Tutuklu ve Hükümlüleri Yönlendirici Olmalıdır.	12	3,6	22	6,7	32	9,7	34	10,3	89	27,1	140	42,6	3,780±1,436
Eğitimin Planlanmasında Tutuklu ve Hükümlülerin Görüşü de Alınmalıdır.	16	4,9	20	6,1	24	7,3	38	11,6	88	26,7	143	43,5	3,800±1,460
Cezaevinde Görev Yapan Personelin Mesleki, Bilgi ve Becerisinden Faydalanılmalıdır.	15	4,6	24	7,3	53	16,1	30	9,1	78	23,7	129	39,2	3,580±1,530

Araştırmaya katılan cezaevi tutuklu ve hükümlülerinin eğitim hakkındaki düşüncelerinin dağılımlar incelendiğinde;

“Verilen eğitim yeni fikir ve düşünce geliştirme de büyük etken sağlamalıdır. ” , “Verilen eğitim günümüz şartlarındaki mesleklere yönelik olmalıdır.” , “Eğitim, sosyal hayatta rahatça iş bulabilecek yeterli bilgi ve beceri düzeyinde olmalıdır.”, “Verilecek eğitim, tutuklu ve hükümlüyü teşvik edici ve ödül sistemine dayanmalıdır.” , “Ulusal firmaların cezaevindeki verilen mesleki eğitimi destek vermeli ve insan kaynağı ihtiyacını giderilmesinde öncelik vermelidir.”, “Verilen eğitim, tahliye nedeniyle yarım kalmasını

ortadan kaldıracak şekilde planlanmalıdır.” , “Tutuklu ve hükümlüleri yönlendirici olmalıdır.”, “Eğitimin planlanmasın da tutuklu ve hükümlülerin görüşü de alınmalıdır.” ve “Cezaevinde görev yapan personelin mesleki, bilgi ve becerisinden faydalanılmalıdır.” ifadelerine yüksek düzeyde katıldıkları görülmektedir.

Sonuç

Ceza infaz kurumlarındaki tutuklu ve hükümlülerin eğitim faaliyetlerine ilişkin algıları ve insan kaynağının gelecekteki istihdamına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmada öncelikli olarak tutuklu ve hükümlülerin verilen eğitimlere katılmama nedenleri incelenmiştir. Alınan yanıtlar incelendiğinde; katılımcıların önemli bir bölümünün kurumda verilen eğitimlerin kendileri için önemli görülmediği, kurumda verilen eğitimlerin içerik ve kapsamının yetersiz olduğu, eğitim içeriği ve uygulamasının tatminkâr olmadığı ve verilen eğitimlerin tahliye sonrası kendilerine çalışma hayatında yeterli düzeyde katkı sağlamayacağı düşüncesinden dolayı katılmadıkları görülmektedir. Bu durum değerlendirildiğinde, eğitimlere katılma konusunda katılımcıların önyargılı oldukları düşünülmektedir.

Katılımcıların çoğunluğu tahliye sonrasında çalışmak istemektedirler. Kamu ve özel sektörde çalışmak isteyen tutuklu ve hükümlülerin yanı sıra, kendi işini yapmak isteyen katılımcı sayısı oldukça yüksektir. Bu katılımcılar için özellikle mesleki eğitimlerin niteliği ve gerekliliği oldukça önemlidir.

Katılımcıların ceza ve infaz kurumunda verilen eğitimlerden aldıkları katkılar değerlendirildiğinde, kurumda verilen eğitim, tahliye sonrası kamu sektöründe iş bulanabilmesine imkân tanınması, tahliye sonrası rahat iş bulunmasında yeterli bilgi ve tecrübeye imkân sağlaması, sosyal hayatta yapılan mesleğin geliştirilmesine katkı sağlaması, gibi hususlar itibarıyla önemli oranda olumlu olarak değerlendirilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, cezaevinde verilen eğitimlerin katılımcılara önemli katkılar sağladığı söylenebilir.

Katılımcıların genel durumu değerlendirildiğinde, verilen eğitimlerin içeriği hakkında olumlu görüşe sahip olmadıkları görülmektedir. Katılımcıların çoğunluğu verilen eğitimlerin süre, çeşitlilik, araç gereç ve içerik açısından yeterli olmadığını düşünmektedirler.

Benzer olumsuz görüşler eğitim veren personeller için de geçerlidir. Katılımcıların eğitim veren personelle ilgili görüşleri incelendiğinde; büyük bölümünü eğitim personelinin yeterli bilgi ve donanımına sahip olmadığını, hedef kitlenin seviyesine uygun şekilde işlenmediğini, motivasyon ve iletişim becerilerini iyi kullanmadıkları ve bilgilerini açık bir şekilde aktaramadıklarını ifade etmektedir.

Araştırmaya katılanların ceza infaz kurumunda verilen eğitimin bireysel etkilerini belirlemeye yönelik ifadeler değerlendirildiğinde, verilen eğitimlerin cezaevindeki motivasyonu artırıcı ve hayata bakış açısının değişmesine katkı sağlaması, tahliye sonrasında iş hayatında iş bulunmasına imkânı sağlaması, yaratıcılık ve yeteneğin ortaya çıkarmada katkı sağlaması, eğitim seviyesinin yükselmesine yardımcı olması ve kişisel gelişimi arttırmada yeterli olması nedeniyle olumlu olarak değerlendirilmektedir. Alınan yanıtların yüzdeleri incelendiğinde ceza ve infaz kurumlarında verilen eğitimlerin bireysel olumlu etkilerinin olduğu, ancak beklenen düzeyde olmadığı ifade edilebilir.

Araştırmaya katılanların çoğunluğu (%63,5 ile %72 arasında değişiklik göstermektedir) ceza ve infaz kurumlarında teorik, uygulamalı, mesleki ve görsel ve işitsel eğitimlerin yetersiz olduğu görüşündedirler. Bu durum eğitim programları ve eğitimin etkinliği anlamında oldukça olumsuz bir durumu sergilemektedir. Verilecek ve planlanacak eğitim programlarında bu durum öncelikle dikkate alınması gereken önemli bir husustur.

Katılımcıların genel olarak aldıkları eğitimler hakkındaki düşünceleri değerlendirildiğinde, “Verilen eğitim yeni fikir ve düşünce geliştirme de büyük etken sağlamalıdır.”, “Verilen eğitim günümüz şartlarındaki mesleklere yönelik olmalıdır.”, “Eğitim, sosyal hayatta rahatça iş bulabilecek yeterli bilgi ve beceri düzeyinde olmalıdır.”, “Verilecek eğitim, tutuklu ve hükümlüyü teşvik edici ve ödül sistemine dayanmalıdır.”, “Ulusal firmaların cezaevindeki verilen mesleki eğitimi destek vermeli ve insan kaynağı ihtiyacını giderilmesinde öncelik vermelidir.”, “Verilen eğitim, tahliye nedeniyle yarım kalmasını ortadan kaldıracak şekilde planlanmalıdır.”, “Tutuklu ve hükümlüleri yönlendirici olmalıdır.”, “Eğitimin planlanmasında tutuklu ve hükümlülerin görüşü de alınmalıdır.” ifadelerine büyük oranda (%60-%74 arası) katıldığı görülmektedir. Tüm bu sonuçlar göz önüne alındığında, genel olarak tutuklu ve hükümlülerin eğitimle ilgili beklentilerinin karşılanmadığı ifade edilebilir. Bu araştırma sonucunda, ceza ve infaz kurumlarında verilen eğitimlerin işlevselliğinin artırılması için, hükümlü ve tutuklu görüşleri çerçevesinde eğitim faaliyetlerinin bir kısmının yeniden yapılandırılması gereği ortaya çıkmaktadır.

Kaynakça

- Altun, Serdar (2013), **Ceza İnfaz Kurumlarında Verilen Mesleki Eğitimlerin Hükümlü İstihdamına Katkısı ve Bir Uygulama Örneği**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çakır, Fatma (2012), *Kadın Cezaevleri Hakkında Öneriler*, **Hukuk Gündemi**, Sayı 2, s. 97-101.
- Davis, Lois M. Bozick , Robert, Steele, Jennifer L., Saunders, Jessica, Miles., ve Jeremy N.V. (2013), *Evaluating the Effectiveness of Correctional Education: A Meta-Analysis of Programs That Provide Education to Incarcerated Adult*, **Rand Corporation**, 1-113.
- Demir, Güler (2011), **Ceza İnfaz Kurumu Kütüphaneleri ve Türkiye’de Durum**, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dönmez, Halit (2010), *CMK 102’deki Tutukluluk Süresiyle İlgili Değerlendirme*, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl:68, Sayı: 2010/4, ss.189-198.
- Elibal, İbrahim (2009), **Hükümlülerin Açık Cezaevlerindeki İş Yurtlarında Düzenlenen İş ve Meslek Eğitimi Etkinliklerine Yönelik Görüşleri**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2009.
- Elizabeth, A. Martin (2003). **Oxford Dictionary of Law**, Oxford: Oxford University Press, (7. Baskı.), ISBN 0198607563.
- Finn, Peter (1997) *The Orange County, Florida, Jail Educational and Vocational Programs*, **National Institute of Justice**, U.S. Department of Justice, 5.
- İçağasıoğlu Çoban ve Akgün, Rümeyza (2011), *Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Kadın Hükümlülerin Psikososyal Durumlarının Saptanması ve Sosyal Desteklerinin Belirlenmesi*, **Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi**, Cilt 22, (2).
- İçli T. (2007), **Kriminoloji**, Seçkin Yayınları, 7. Baskı. Ankara.

- Kamer, Vehbi Kadri (2012), *Ceza İnfaz Kurumlarında Eğitim Çalışmaları*, **Adalet Dergisi**, Sayı: 44 s.14-26.
- Kamer, Vehbi Kadri (2013) *İskandinav Ülkelerinde Bulunan Ceza İnfaz Kurumlarındaki Hükümlülerin Eğitimi-III, Sesleniş*, [<http://www.cte-seslenis.adalet.gov.tr/>] (Mart, 2013).
- Kızılkaya, Mehtap (2014), **Ceza İnfaz Kurumlarındaki Kadınların Psikososyal Gereksinimlerine Yönelik Geliştirilen Eğitimin Değerlendirilmesi**, Basılmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kızmaz, Zahir (2007), *Cezaevinin ve Hapsetmenin Suçu Engellemedeki Etkisi*, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 17, s. 44-69.
- Koçak, Orhan ve Serdar Altun, (2010), *Ceza İnfaz Kurumundaki Mesleki Eğitim Faaliyetlerinin Hükümlü İstihdamına Katkıları*, **Çalışma İlişkileri Dergisi**, Cilt 1, Sayı 1, s. 95-117.
- Morrison, Wayne (2004), What is crime? Contrasting Definitions and Perspectives, [https://www.issafrika.org/crimehub/uploads/hale2e_ch01.pdf] (Mart, 2013).
- Saldırım, Mustafa (2011), **Hükümlü ve Tutuklu Eğitimin Temelleri**, Zigana Yayınları, Ankara.
- Schenck, Linda Nordic (2005), **Prison Education A lifelong Learning Perspective**, Tema Nord.
[http://books.google.com.tr/books?id=gJqO_Lzj7xgC&pg=PA3&source=gbs_selected_pages&cad=3#v=onepage&q&f=false] (Erişim, Ocak, 2013)
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası Kanun Numarası: 2709 Resmi Gazete’de Yayımlı Tarihi ve Sayısı: 09/11/1982-17863 [<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/kanun2709-1.htm>] (Şubat 2013).
- Yılmaz, Baki Serkan Hazar (2004), *Cezaevlerinde Beden Eğitimi Müfredat Programının Uygulanma Düzeyi ve Tutuklu ve Hükümlülerin Beden Eğitimi Faaliyetlerine Katılımları*, **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Sayı 2-3, s. 143-154.
- 5274 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, Kabul Tarihi:13.12.2004, [<http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5275.html>] (Erişim, Ocak 2013).